

מראי מקומות- סנהדרין ד'

(א) כולו סבירא להו יש אם למקרא- כ' תוס' דכל המחלוקת הוא היכא דהמסורת והמקרא מכחשי אהדדי, אבל היכא דיכול לדרוש שניהם ולא מכחשי אהדדי, עושין כן לכ"ע. וע' בחי' הר"ן (עמוד ב', ד"ה והרי) שהביא מ"מ דבאמת כ"ע מודו שיש אם למקרא, וכל המח' הוא רק אם יש אם למסורת ג"כ, דמ"ד יש אם למסורת ס"ל דמסורת נמי דרשי', ומ"ד יש אם למקרא ס"ל דלא משגחינן אמסורת כלל, והכל תלוי באיך קורין את הפסוק. וכ' הר"ן דליתא להאי פירושא, דהא בדרשות דקרנות וסוכות אם היינו אומרים כן, א"כ למ"ד דיש אם למסורת צריכים להיות נפשי טובא, דהא צריך לחשב של המסורת וגם של המקרא. ולכן כ' הר"ן דמ"ד דס"ל יש אם למסורת ס"ל שהוא רק למסורת. אלא דהק' ע"ז, מה שיך לומר כן, איך לא משגחינן כלל על המקרא המקובל בידינו איך לקרוא הפסוק. ותי' דהיכא דשני קרא ממסורת, איכא למימר שעל המסורת סמך הכתוב (דהיינו, דזהו האופן לפרש הפסוק), והמקרא אינו אלא דרך צחות, כגון בסוכות ובקרנות, שאין החילוק ברור כ"כ בין סכת לסכות, ולכן מסתבר דלא בא המקרא לומר שיש חילוק במנין. אבל עדיין ק' משבעים ושבועיים, איך שיך לומר שלא נשגיח כלל אהא דאנו קורין שבועיים ולא נדרוש זה כלל. ותי' "ואפשר שנאמר שלשון שבועיים, אע"פ שמשמעו שתי שבועות, כמו כן אפשר שנבין ממנו שבועות הרבה, ואפשר שהם עשר כמו המסורת, שהוא שבעים". וע"ע ביראים (קט"ז) דתמה בכל הענין, דיש מקומות דכ"ע דורשין בין המקרא ובין המסורת, כגון עובד דומיא דעבד, לחם עני ולחם עוני, וכ' בזה כתוס', דכיון דלא מכחשי אהדדי שפיר יש לדרוש שניהן. ועוד יש מקומות שדורשין מסורת לדברי הכל, כמו בע"ז (ח). דאמרי מקרן כתיב, ולא מקשינן הניחא למ"ד יש אם למסורת. ועוד הק', למ"ד יש אם למקרא, שינוי מסורת למה, ולמ"ד יש אם למסורת, שינוי מקרא למה. וע"ש לתירוצו [ואולי כוונתו בדומה להר"ן, דמה שקורים "בסוכות" לשון רבים א"ש גם למ"ד יש אם למסורת, דאין חילוק כ"כ בין קריאת לשון רבים לקריאת לשון יחיד. ולמ"ד י"א למקרא, מה שנכתב "בסכת" אינו שינוי, דהא מצינו דהתורה כ' הברה זו באופן חסר, וע"ש עוד מש"כ בזה].

(ג) מניין לרביעית דם שיצאה משני מתים שמתמא באהל- כ' תוס' בנויר (נ: ד"ה ת"ש) דרביעית דם שיצאה מב' מתים אינו מצטרף לענין טומאת מגע, שהרי אין חיבורי אדם חיבור, ורק במשא ובאהל מטמא, שהרי מאהיל על כולו או נושא כולו. וע' בקהלות יעקב (ד') שהביא מה שהק' המקדש דוד (מ"ט) על שי' הראב"ד (טו"מ ד', י"ג) דרביעית דם שנחלק טהור, ואינו מטמא אפי' במאהיל על כל החלקים, והטעם הוא משום דרביעית דם אתרבי מנפש, ואינו נפש א"כ הוא מחובר. וא"כ, אפי' חזר וחיברו שוב, אינו מטמא, משום דאין חיבורי אדם חיבור, ולא משכחת לה שרביעית דם יטמא א"כ לא נחלק מעולם, וא"כ היכי משכח"ל דינא דרע"ק דרביעית מב' מתים מטמא. ותי' הקה"י ע"פ מה שהק' תוס', דמ"ש רביעית דם דצריך קרא לומר דמצטרף, מ"ש מב' חצאי זיתים מב' מתים דמצטרפים. וכ' הקה"י דלכאו' יש לחלק בין שיעור כזית ובין שיעור רביעית דם, דשיעור כזית הוא שיעור בעלמא של מת, ולכן שפיר מצטרפים הב' חצי זיתים. משא"כ ברביעית דם, דלכאו' אין טומאתו מחמת כמות שיעורו, אלא משום שהוא דם הנפש, וא"כ שפיר אצטרף קרא לר"ע ללמוד דגם ברביעית דם מב' מתים מצטרפין. ולכאו' הביאור בהדרשה הוא, דמלמדנו התורה דגם רביעית דם אין דינו משום דרביעית דם הוא נפש, אלא משום דרביעית הוא ג"כ שיעור כמות של דם המת, ולכן שפיר מצטרפים. ועפ"ז תי' הקה"י הקו' על הראב"ד, דמה דס"ל להראב"ד דדם

סוכה, אבל דינא דסוכה קרא אחרינא בעי, דל מהנך ד' חד לסככא, ופשו להו ג' לדפנות, ואתא ההלכתא ומגרע א' מן הדפנות [ונראה דהי' ק' לו קר' הר"ן, וצ"ע כוונתו בתירוץ, מה שיך ישיבת סוכה בלא סוכה, וא"כ ע"כ אף החד דלגופי' מלמדנו שיש מושג של סוכה, וצ"ע].

(ז) **טט בכתפי שתים, פת באפריקי שתים- תמהו** הרבה, האם התורה נטלה תיבותיו משאר לשונות. וביאר **בשיעורי ר' דוד** (ע"ו, ודומה לזה בהרבה ספרים) דאדרבה, בתחלה הכל דברו לשון הקודש, ותיבות אלו נשארו לבני כתפי ואפריקי מלשון הקודש.

(ח) **דרך בישול אסרה תורה- פרש"י, דוקא חלב** (בקמץ) שצלול כמים שיך בי' הלשון בישול, אבל חלב בצירי אי"ז בישול אלא טיגון. והק' הר"ן, אולי כוונת התורה לאסור בישול בשר עם חלב בצירי במים, דזה ודאי נקרא בישול. ולכן הביא פי' התוס', דמה דאמרי' דרך בישול אסרה תורה, היינו דאינו אסור אלא מחמת בישולו ביחד, אבל בשר בפנ"ע וחלב בקמץ בפנ"ע מותרים באכילה, משא"כ חלב בצירי, דאסור באכילה אף בעצמו בלא"ה. והק' הר"ן ע"ז, דהא למעשה אסרה התורה בישול הבשר בחלב בקמץ, ומותר לבשל חלב בצירי, ולא הי' אסור מעיקרא אלא באכילה, ולכן שפיר יש מקום לומר דאסרה תורה לבשל עם בשר. ולכן פי' הר"ן דמה שאסרה התורה אכילת בשר בחלב, ואסרה בלשון בישול, ללמדנו בא דלא אסרה התורה בבישול אלא כשהוא בר אכילה אם נתבשל בפני עצמו, יצא חלב בצירי שאע"פ שנתבשל בפנ"ע אסור באכילה.

(ט) **דרך בישול אסרה תורה- פרש"י, ובחלב** בצירי היינו טיגון. וע' בפרי מגדים (יו"ד פ"ז, משבצות א') שהביא מש"כ הפרי חדש דהאיסור לטגן בשר בחלב הוא איסור דאורייתא, וכ' הפמ"ג דלכאור' משמע מרש"י ותוס' בסוגיין דאינו אלא איסור דרבנן, משום דטיגון אינו בישול.

שנחלק טהור לגמרי, זהו לפי מה דקיי"ל כרבנן, דס"ל דאין דם מב' מתים מצטרפים, וא"כ י"ל דס"ל דהטומאה של רביעית דם אינו משום שיעור כמות, אלא משום דהדם הוא הנפש. וא"כ, לא סגי בהא שיש כאן רביעית דם מת, אלא צריך שיהא בה דין נפש, וס"ל להראב"ד דכיון דהדם נחלק, שוב אינו נקרא נפש. אבל לפי ר"ע אה"נ, ודאי דם שנחלק עדיין מטמא עכ"פ במשא ואהל, כיון דשיעור בכמות הוא.

(ד) **יכול בחלב- פרש"י, יכול בחלב (בצירי) אמו,** אבל בחלב (בקמץ) מותר לבשל. והק' הר"ן, הרי אף לפי המסורת יכולין לקרותו חלב בקמץ, ומהכ"ת לומר דלפי המסורת הוא בצירי. ולכן פי' דיכול בחלב היינו דיכול חמ בחלב, דהיינו בצירי, יהי' איסור לבשלו עם בשר, ומלבד האיסור לבשל בשר בחלב (עם קמץ). ובחמרא וחיי תי' דעת רש"י, דלמה פשוט לן כ"כ דאסור לבשל בשר בחלב, נהי דיהי' אסור מספק, שמא כוונת הקרא לחלב בקמץ, אבל מהכ"ת לפרש כן בפשיטות.

(ה) **אמרת יש אם למקרא- כ' המהר"ם שי"ף** דאין להק' דכאן הרי יכול לקיים שניהם, ואין סתירה בין המקרא והמסורת, דיכול להיות נאסר בין בבישול בשר עם חלב בקמץ ובין חלב בצירי, דלמסקנא א"ש, משום דבישול בחלב בצירי אינו בישול אלא טיגון. ועוד, י"ל דאם יהי' דרש'י כן יהי' אסור דוקא היכא דמבשל עם חלב בצירי וחלב בקמץ ביחד [וצע"ק, דא"כ לכאור' יהי' קר' הגמ' לכ"ע לפי תוס', דס"ל דהיכא דאין המקרא והמסורת סתרי אהדדי דרש'י שניהם, דא"כ למה באמת אין הדין דלכ"ע אסור לבשל רק עם חלב (בקמץ) וחלב (בצירי) ביחד, וצ"ע].

(ו) **ורבנן סברי סככא בעי קרא- הק' החי' הר"ן,** אם סככא בעי קרא, וגם דפנות בעי קרא, א"כ האי קרא דלגופי' למאי איצטריך, וכי היינו סבורים שנעשה סוכה בלא סכך ובלא דפנות, וא"כ ע"כ מקרא גופי' נשמע עכ"פ או סכך או דפנות, ופשו לן חד סוכה. ותי' דקרא דלגופי' לא אשמעינן אלא שנעשה הסכך על ד' קונדיסין, וקרא דסככא אתי שלא יהא הסכך מן העשוי ולא מדבר הפסול לסכך, ושאר הקראי באים לדפנות. וע"ע ביד רמה דכ' דמקרא לגופי' נלמד רק מצות ישיבת